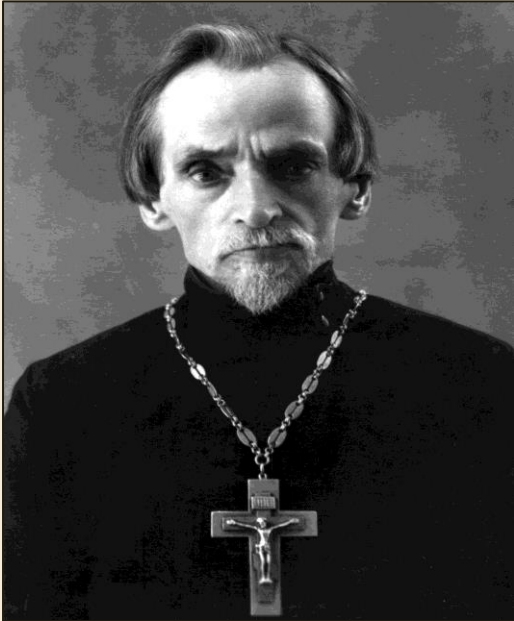

Носаль М.А. і його світ

130 років від дня народження (12 квітня 1886 - 1950)

Народився **М.А.Носаль 12 квітня 1886 р.** в с. Розлопи Люблінської губернії (тепер Польща) в українській селянській православній сім'ї. Закінчив у 1903 р. духовне училище у Варшаві, а згодом православну духовну семінарію у Холмі. Отримав сан священника в 1911 р. і парафію в с. Ольховець, а потім в с. Луковськ Холмського повіту.

З початком Першої світової війни родина Носалів змушена була евакуюватись вглиб Росії, де в с. Високий Борок Могильовської губернії до 1922 р. М. Носаль був священником і одночасно наполегливо займався вивченням, збором і сушінням лікарських рослин, створюючи відповідні артілі із сушарнями.

У 1922 р. М.Носаль повернувся на Волинь - спочатку служив у церквах сіл Пулемець і Бубнів Волинського воєводства, а з 1929 р. - у Свято-Іллінській церкві м. Дубна. М.Носаль разом із дружиною Катериною дали життя чотирьом дітям, які зростали в домі, де панувало добро, любов до книг, інтелігентність і мудрість батьків.

Михайло Носаль намагався поширювати свої знання, ділитися ними з усіма, хто цього потребує. Так, у 1926 році він стає учасником рільничої виставки в Познані, за що був нагороджений срібною медаллю. А роком раніше священника Михайла Носаля духовне керівництво Волинської єпархії нагородило «Золотим наперсним хрестом». У 1928 році за підписом міністра сільського господарства Польщі він одержав похвального листа за участь у промислово-рільничій виставці у Володимирі-Волинському у розділі «Плантації лікарських рослин».

Наступним етапом життя Носалів стало Дубно, куди отця Михайла призначили настоятелем Свято-Іллінського собору у 1929 році.

З лютого 1935 р. протоієрей Михаїл Носаль був призначений настоятелем Свято-Успенської церкви в Рівному.

До священника і травника М.Носаля звертались сотні людей за допомогою і ніхто не залишився поза увагою його доброго серця і мудрості знавця народної медицини.

Отець Михайл Носаль серед своїх парафіян біля Свято-Успенського храму, Рівне 40-і рр. XX ст.

Боже і мирське – на службу людям

Бог покликав Михайла слугувати церкві й дав йому дар глибокого розуміння природи, кожної рослинки і квіточки, що має бути в єдиній гармонії з людиною. Все свідоме життя Носаль вивчав рослини і їх цілющі властивості та мріяв подарувати людям книгу.

yunilibr.rv.ua>...kraeznavstvo...vydatni...**nosal-myhajlo**

До звіробою - на поклін

М. Носаль був священиком і одночасно наполегливо займався вивченням, збором і сушінням лікарських рослин, створюючи відповідні артілі із сушарнями....

До священика і травника М.Носаля звертались сотні людей за допомогою і ніхто не залишився поза увагою його доброго серця і мудрості знавця народної медицини.

[yunilibr.rv.ua>...kraeznavstvo...vydatni...nosal-myhajlo](http://yunilibr.rv.ua/>...kraeznavstvo...vydatni...nosal-myhajlo)

Література:

У 1942 р. М.Носаль звертається до видавництва «Волинь» з переконливим проханням видати окремою книгою його багаторічне надбання про лікарські рослини і способи їх застосування в народі. Книга тоді не вийшла, але журнал «Сільський хлібороб» у декількох номерах друкував матеріали М.Носаля «Скарби Волині - лікарські рослини».

Батькову науку, мудрість і досвід успадкував і продовжив його син Іван, який став визначним ботаніком і просвітителем, природолюбом і природознавцем. Саме син І.М. Носаль у 1958 р. при активній допомозі

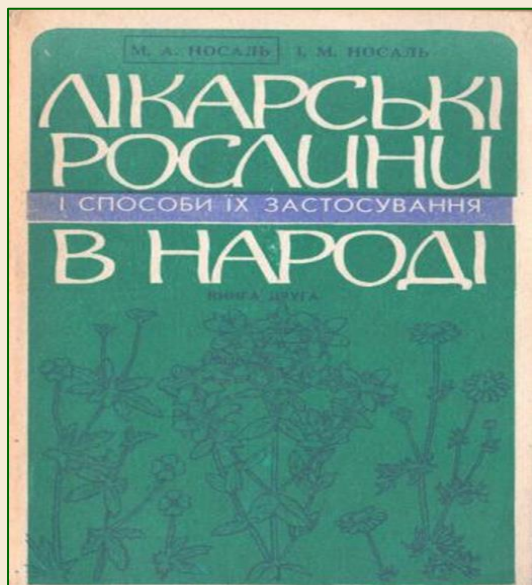
вченого академіка-мікробіолога В.Дроботька зміг видати першу книгу Носалів «**Лікарські рослини і способи їх застосування в народі**».

Книга рівненських травознавців Носалів перевидавалася декілька разів. Ця книга надзвичайно цінна своєю науковою

основою, перевіреними сотні разів рекомендованими авторами фітозборами, вона стала справді книгою для народу.

Книга М.А. і І.М. Носаля вигідно відрізняється від попередніх, виданих в минулому народних "лікарських порадників", "травників" тим, що в ній дані точні назви рослин і докладно зазначені способи застосування їх в народній медицині. Цінним є також те, що в ній вказано час збору рослин, способи сушіння та зберігання.

Особливо приємно те, що автор мав можливість перевірити багато народних засобів особисто, рекомендуючи їх хворим і спостерігаючи за результатами лікування.

1. Носаль М. А.
Лікарські рослини і способи їх застосування в народі : научно-популярная література / М. А. Носаль, І. М. Носаль ; ред. В. Г. Дроботько. - К. : Державне медичне видав. УРСР, 1958. - 256 с. **615.3/Н 84**

2. Носаль М. А.
Лікарські рослини і способи їх застосування в народі : научно-популярная література. Кн. 1 / М. А. Носаль, І. М. Носаль. - Житомир, 1991.

- 92 с. **615.3/Н 84**

3. Носаль М. А.
Лікарські рослини і способи їх застосування в народі : научно-популярная література. Кн. 2 / М. А. Носаль, І. М. Носаль. - Житомир, 1991. - 94 с. **615.3/Н 84**

4. Носаль М. А.
Лекарственные растения в народной медицине : научно-популярная література / М.А. Носаль, И.М. Носаль. - М., 1991. - 256 с. **615.3/Н 84**